

בזאת יבא אהרן אל הקדש" (טז, ג)

"בזאת" בגימטריה 'שפלי' ובגימטריה 'קדוש', וזה מה שאמר הקב"ה לאהרן הכהן, - כדי לעבוד את השי"ת צריך שיהיה לאדם את שתי הבחינות, שמצד אחד יהיה שפל בדברים הנוגעים בינו לבין עצמו, אך בדברים הנוגעים כלפי שמיא צריך שיהיה 'יגבה לבו בדרכי ה'.

שיח יעקב יוסף

א נקודל'ה

"לא תשנא את אחיך בלבבך" (יט, יז)

לכאורה למה כאן בפסוק התורה משתמשת בלשון "אחיך" בעוד שבציוויים האחרים הלשון היא בד"כ "רעך", "עמיתך" וכדו' (ואהבת לרעך כמוך, בצדק תשפוט עמיתך). רש"י הירש מבאר זאת כך – התורה באה להדגיש, שגם כלפי אדם שהוא אינו "רעך" או אם הוא גם לא מכבד את זכויותינו כלל ואינו ראוי להיקרא "עמיתך"; גם בנסיבות אלה, מסבירה התורה מדוע להימנע משנאתו, כי הוא עדיין "אחיך" – כולנו בניים למקום, ומחוברים באחוה זו, ואסור לנו לשנוא אחד את השני – גם לא בלב.

רש"י הירש

"כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם, לטהר אתכם, לפני ה' תטהרו" (טז, ל)

'ביום הזה' - הכוונה ליום הכיפורים, לכאורה מה ההבדל בין "לכפר עליכם" לבין "לטהר אתכם"? האם אלה הן הבטחות שונות או כפל לשון? הנצי"ב מפרש כך: ישנן עבירות, שחוץ מהאיסור עצמו, הן גם משפיעות על נפש האדם לטמא אותה, כגון אכילת מאכלים אסורים; ועבירות אלו גם אם אדם היה במצב של פיקוח נפש, עדיין יש להם השפעת טומאה על הנפש; ולכן היה ניתן לחשוב, שכוחו של יום הכיפורים הוא רק לכפר על עונש העבירות, אבל אין בכוחו לטהר את הנפש מאותן השפעות טומאה. לכן מדגישה התורה שיום הכיפורים מועיל גם "לכפר עליכם" וגם "לטהר אתכם", מאותה טומאת הנפש.

הנצי"ב

"ואהבת לרעך כמוך" (יט, יח)

למה הפסוק נוקט בלשון "לרעך" שנשמע מזה שהכוונה היא לאנשים שיותר קרובים אליי, ולא "לזולתך" או "לאדם" שמשמעו כולם? אלא התורה מדגישה פה דווקא את הקרובים אלינו שיותר קשה לנו לאהוב כראוי, ככל שהאדם יותר רחוק מאיתנו כך יהיה לנו יותר קל לעזור לו ולאהוב אותו, אבל דווקא השכן או הקרוב זה יותר קשה ולכן מדגישה אותו התורה.

לתורה ולמועדים

"אחרי מות שני בני אהרן" (טז, א)

הזוהר הקדוש כותב כי הסיבה שקראו להם "בני אהרן" זה כי נדב ואביהוא עדיין היו למטה מעשרים שנה, כלומר בני ברשות אביהם. ולכאורה איך הם נענשו, הרי כתוב שלא מענישים אדם מן השמים בטרם מלאו לו עשרים שנה? אלא עונה בעל "הדרש והעיון" – שעל פי דברי חז"ל בברכות, קטן פיקח ובר דעת מופלג נענש אפילו לפני גיל עשרים. זהו שאומר כאן הכתוב: "אחרי מות שני בני אהרן" – ואם תשאל כיצד נענשו לפני גיל עשרים? ממשיך הכתוב: "בקרבתם לפני ה'" – מכיוון שהיו גדולים בדעת ובמדרגה, עד שנתקרבו מאוד אל השם יתברך, לפיכך "וימותו" – אף כי אחרים בגילם עדיין אינם בני עונשין...

הדרש והעיון

"את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה'" (יט, ל)

כתוב במסכת שבת ש"אם ישראל היו משמרין שתי שבתות רצופות מיד נגאלין", וזה מה שמרמז בפסוק "את שבתותי תשמרו" – במידה ותשמרו שתי שבתות, אזי "ומקדשי תיראו" – אתם תזכו לגאולה השלימה ותראו את בית המקדש, וממילא "אני ה'" – אהיה מלך לבדי על כל העולם. ואפשר להגיד עוד פירוש ככתוב במסכת שבת "לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת שנאמר ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם" וכמו לעיל שבמידה וישמרו 2 שבתות וכו'.

מבחר הפנינים

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

"לרצונכם תזבחהו" – כשבאה צרה ח"ו על האדם, אזי הוא נודר להקריב שלמים, כשיעזור לו השי"ת, וינצל ממנה, אבל קרבן זה – הוא אינו לרצון השם, כי יותר טוב היה אם לא הייתה באה הצרה ולא היה צריך להקריב קרבן שלמים, וזה מה שאומרת התורה "וכי תזבחו זבח שלמים לד' - אל תמתין, עד שתבוא הצרה, שתקריבו באונס, אלא "לרצונכם תזבחהו" - עוד קודם שתבוא הצרה.

אמרי שפר

א זיס ווארט

"לכף זכות"

מה הלשון "לכף זכות"? למה לא כתוב פשוט "הוי דן את האדם לזכות"? אלא מסביר ה'פני מנחם' זיע"א שלפעמים כשמתקשים להכניס רגל לתוך הנעל, לוקחים "כף" ובאמצעותה אנחנו דוחקים את הרגל לתוך הנעל, וזו גם כאן הכוונה במילה "כף" – גם אם קשה מאד לדון אדם לכף זכו, צריך להתאמץ ולחפש בדוחק לימוד זכות עליו, בדומה לשימוש בכף נעליים.

פני מנחם

"קדושים תהיו" .. איש אמו ואביו תיראו" (יט, ג)

הדבר הראשון שהתורה אומרת אחרי "קדושים תהיו" זה את מצוות כיבוד אב ואם, אומר ה'מאירת עינים' שכל יהודי צריך לקיים את כל המצוות ולכן יתגלגל שוב ושוב עד אשר יקיים את כל המצוות ויהיה קדוש, אך התורה מזרזת ופותחת ישר עם מצוות כיבוד אב ואם כי לא בטוח שההורים יתגלגלו שוב באותו הגלגול ויוכל לקיים כראוי לכן התורה מזרזת בזה.

מאירת עינים

"איש אמו ואביו תיראו"

למה כתוב "איש", הכתב סופר מסביר את זה על פי מה שדרשו חז"ל על הפסוק "כבד את אביך ואת אמך" שחז"ל דורשים 'אשר צוך במרה' ולכאורה מה זה משנה איפה הוא ציווה? אלא חז"ל באו להגיד לנו שהציווי לכבד את ההורים הוא לא רק מתי שאנחנו נהנים מהם, כי הרי במדבר במרה היה להם הכל, אוכל – מן, המלבושים וכו' ולא היו צריכים את ההורים שלהם ולכן חז"ל הדגישו שאף על פי כן – חייבים לכבד את ההורים, וכן כאן כתוב "איש" – שלא תלוי בהורים, בכל זאת 'אביו ואמו תיראו'.

רש"י מפרש באחד ההסברים על הציווי שיש כאן ציווי לדון אדם לכף זכות, לכאורה לפי ההסבר הזה, למה לשון הפסוק היא לשפוט "בצדק"? הרי מהות הציווי היא ללמד זכות, היה צריך להיות כתוב "לטוב", או "בטוב", או "לכף זכות" וכד'? אלא מכאן מוכח, שאכן רוב רובן של 'לימודי הזכות', הם הם 'בצדק' ואמת לאמיתה... כי הרי עצם לימוד החובה, ושפיטת הזולת לפי ראות עינינו, מנוגד לצדק ולשפיטת צדק; ככתוב באבות "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו", והשפת אמת כותב על זה שלמקום חברו אין אדם יכול להגיע לעולם, כי כדי להגיע למקומו עליו להיוולד מחדש במצבו, במשפחתו, וכו' נמצא שכל שיפוט של הזולת לכף חובה מנוגד לצדק; וממילא לימוד הזכות, המנטרל את שיפוט החובה (שהוא מעיקרו מעוות) עושה עמו "צדק".

באר הפרשה בשם הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק

"וידבר ה' אל משה, אחרי מות שני בני אהרן, בקרבתם לפני ה' וימותו" (טז, א)

לכאורה המילה "וימותו" בסוף הפסוק מיותרת, שהרי כבר נאמר בתחילת הפסוק 'אחרי מות שני בני אהרן', ועוד קשה – בפסוק כאן נאמר "וידבר ה' אל משה", אך בפועל לא מפורטת כאן שום אמירה, מה דיבר הקב"ה אל משה! ולא יכול להיות שהכוונה לדברים שנאמרים בפסוק הבא – שהרי בפסוק הבא נאמר שוב באופן נפרד "ויאמר ה' אל משה" ואם כך, איזה אמירה יש בפסוק? אלא הנצי"ב עונה על זה ומסביר שהמלים "בקרבתם לפני ה' וימותו", הן בעצמן האמירה שאמר הקב"ה למשה ואמירה זו של הקב"ה למשה באה ליישב שאלה – הנה, בני אהרן מתו כידוע משום שחטאו חטא המחייב מיתה בידי שמים, אך עדיין צריך הסבר, וכי כל אדם שחוטא בעבירת כרת וכד' מת מיד בו במקום, מיד אחרי החטא? כידוע המציאות אינה כך, ומדוע אם כן מתו בני אהרן מיד כשחטאו? ועל כך משיב הקב"ה למשה, "בקרבתם לפני ה' וימותו" – משום שהחטא היה במקום קרוב ומקודש ביותר לקב"ה לכן מתו מיד. ומזה ילמדו לדורות, להיזהר ביותר בעת העבודה במקדש, שהעונש על עבירות שם הוא מיד. ונמצא שהמילים "בקרבתם לפני ה' וימותו" הן אמירה בפני עצמה, ואמירה זו משמשת גם כעין מבוא לאיסורים הבאים, שעניינם זהירות הכהן במקדש (ואל יבוא בכל עת אל הקודש וכו').

הנצי"ב